

De Swaen en Swanenburg: een reactie

Hans Bauer

In de *Tidinge* van april 2003 is tot mijn aangename verrassing een artikel verschenen van Henk Povée als aanvulling op mijn drietal artikelen in de *Tidinge* over de Goudse dynastie Swanenburg.

Een eerste punt waarop ik wil reageren is de relatie die Povée tracht te leggen tussen mijn familie en de Swanenburg van het hofje in Gouda. Die mogelijke relatie had ik zelf reeds onderzocht maar niet gevonden. Dat zal ik in dit artikel toelichten.

Het tweede punt waarop ik terugkom is de relatie die Povée legt tussen de familie De Swaen/Swanenburg en de steenplaats bij Stolwijkersluis. In de periode 1705-1710 heeft een Cornelis Swanenburg in een huis bij een steenplaats te Haastrecht gewoond. Ook van deze Swanenburg is geen verwantschap met mijn dynastie gebleken. Maar, in het licht van de theorie van Povée, is een belangrijke vraag of deze Cornelis Swanenburgh op dezelfde steenplaats bij de Stolwijkersluis heeft gewoond als waar de familie De Swaen woonde. Indien het antwoord daarop bevestigend is, is dat de enige aanwijzing voor de hypothese van Povée dat De Swaen en Swanenburg van die steenplaats afkomstig zijn en dat de naam Swanenburgh afgeleid kan zijn van De Swaen. Daarbij ga ik ook in op Povée's hypothese over de naam De Swaen als mogelijke oorsprong van de naam Swanenburgh; die veronderstelling heeft mij geïnspireerd tot nader genealogisch onderzoek naar het geslacht De Swaen.

Mijn familie verwant aan Noach Swanenburg, de man van het hofje?

Uit de hierna opgenomen huwelijksakte blijkt dat Noach Swanenburg geen Gouwenaar was maar afkomstig was van Rotterdam, en zijn vrouw Lijsbeth Nathansdr. Bars van Leiden: zij beiden vormen het bekende echtpaar van het Swanenburgh-hofje.

Transcriptie:

Den 21 Januarius 1656

Noë Cornelisse van Swanenburgh, Jongh-man van Rotterdam, wonende alhier in de Corte Groenendijk met Lijsbeth Nathans Bars Jonge Dochter, van Leijden, wonende alhier op de Haeven, aen de Westzijde. Getrouwt den 6 februarij 1656¹

Noë (Noach) heeft dat huis aan de Korte Groenendijk gekocht in 1651. Hij tekende de transportakte eveneens met Noë Cornelisz van Swanenburg. Dat hij het voorzetsel 'van' liet gebruiken, is een aanwijzing dat zijn achternaam een topografische herkomst heeft.

goudt Dny 21 Januarij 1656.
1. Noë Cornelisz van
2. Swanenburgh, Jongh-
man van Rotterdam, wo-
nende alhier in de corte
3. Groenendijk.
met
Lijsbeth Nathansdr.
Bars Jonge Dochter,
van Leijden, wonende
alhier op de Haeven,
aen de Westzijde.
Getrouwt den 6 februarij 1656.

Huwelijksakte van Noë (Noach) Swanenburg en
Lijsbeth Bars

Volgens Povée kan dat ook een steenplaats geweest zijn. Steenplaatsen in de zeventiende eeuw waren niet meer dan een plek aan de rivier waar het slib op de oever werd getrokken, licht gedroogd, op formaat gesneden en vervolgens in veldovens gebakken.² De aanduiding in de huwelijksakte 'van Rotterdam' betekent dat hij daar geboren moet zijn. Zijn doopakte heb ik echter niet in de archieven van Rotterdam aangetroffen. En daarmee loopt dit spoor vooralsnog dood.

Cornelis Swanenburg en de steenplaats te Haastrecht

Het tweede punt. Povée legt in zijn reactie een verband tussen de familie De Swaen/Swanenburg en de steenplaats bij Stolwijkersluis. Wat kan ik daarover op basis van mijn eigen onderzoek melden?

Op 24 november 1710 verschijnen drie vrouwen als getuigen voor notaris Gerrit Pijper te Gouda: Jannetie Jans van Wiersdijk, weduwe van Maarten Cornelisz van Velzen, Elisabeth Gijsberts Vergouw, beiden werkzaam op de steenplaats van de 'regte', en Neeltie Abrahams van Eijkele, dienstmeid ten huize van de 'regte'.³ Alle drie wonen zij onder de jurisdictie van Haastrecht en zijn door Catharina de Graeff, weduwe van mr. Cornelis Swanenburg, verzocht als getuigen voor de notaris te verschijnen. De drie vrouwen zeggen dat Maria Swanenburg, dochter van Cornelis Swanenburgh en Catharina de Graeff, bij haar ouders woonde ten tijde van het overlijden van Cornelis en dat zij daar nog bijna een jaar is blijven wonen. De vrouwen getuigen verder dat Maria op 21 juli 1710 een koffer heeft gepakt en iets in een 'packie' heeft gedaan dat Jannetie van Wiersdijk en Elisabeth Vergouw naar ene Jacobus van Crimpen te Gouda moesten brengen. Neeltie van Eijkele was in het huis aanwezig en moest van Maria Swanenburg uit de weg: 'dan hebt gij met het packen van mijn goet niet te doen'. Volgens Neeltie moest zij van Maria daags voor haar definitieve vertrek uit het ouderlijk huis nog een sluitmand met inhoud eveneens naar van Crimpen brengen.

Aug 1709

5. Mr. Cornelis Swanenburgh
wonende op de steenplaats onder
de Jurisdictie van Haastrecht.
voor. trevet dat alhier wert
begraven

30

Akte van begraven van Mr. Cornelis Swanenburg⁴

Transcriptie:

5 augustus 1709

Mr Cornelis Swanenburgh wonende op de steenplaats onder de Jurisdictie van Haestrecht voor t recht dat alhier wert begraven 30 [guldens]

Ook hieruit blijkt dat mr. Cornelis Swanenburg in het huis bij de steenplaats van de 'regte' moet hebben gewoond. Dat Cornelis na zijn dood naar Gouda werd vervoerd om daar te worden begraven, wijst er sterk op dat het de steenplaats bij de Stolwijkersluis moet zijn geweest. Wie was deze Cornelis Swanenburg?

Er trouwde een Cornelis Swanenburg voor het gerecht te Gouda op 21 september 1670 met Maria Bick.

Vrijdachs den 12^{en} Septemb. 1670
 d'heeren Immerzeel, Vereijck ende Steen

Men laat eenen ijgelycken by deesen weeten dat den Mr Cornelis Swaanenburgh jonghman, woonende te Amsterdam ende juffr Maria Bick jonge dochter alhier woonachtich inden echten staat sullen vergaaderen

1e gebooth den 21en september 1670
 2e gebooth den 28en dito
 3e gebooth den 29en dito

In de kantlijn: getrouwt den 7en October 1670 present diheeren deVrije en Houtman Scheepenen

Huwelijksakte van Cornelis Swanenburg en Maria Bick⁵

Transcriptie:

Vrijdach den 12en september 1670 d'heeren Immerzeel, Vereijck ende Steen (winckel) [ondertrouw] Men laat eenen ijgelycken bij deesen weeten dat den Mr Cornelis Swaanenburgh jonghman, woonende te Amsterdam ende juffr Maria Bick jonge dochter alhier woonachtich inden echten staat sullen vergaaderen

1e gebooth den 21en september 1670
 2e gebooth den 28en dito
 3e gebooth den 29en dito

In de kantlijn: getrouwt den 7en October 1670 present diheeren deVrije en Houtman Scheepenen

Hij huwde ten tweede male met Catharina de Graeff te Gouda. Zij was een dochter van de Goudse burgemeester Nicolaas N. de Graeff en Nijchtgen Louwers. Catharina was weduwe van de Amsterdamse kapitein Gerard Storm.

Donnerdag den vij^{en} Januarij 1682.
 prest.

Men erket een ijgelycken by deesen weeten dat Mr. Cornelis Swanenburgh jonghman woonende te Amsterdam ende Catharina de Graeff jonge dochter alhier woonachtich inden echten staat sullen vergaaderen

1e gebooth den 11 Januarij 1682
 2e gebooth den 10 Januarij 1682
 3e gebooth den 25 dito

In de kantlijn: getrouwt den 7en October 1670 present diheeren deVrije en Houtman Scheepenen

Huwelijksakte van Cornelis Swanenburgh en Catharina de Graeff

Verkorte transcriptie:

Donderdagh den viii en (8ste) january 1682 prest.

Mr. Cornelis Swanenburgh, weduwnaer van Amsterdam ende Catharina de Graeff, wedwe van der Goude in den echten staet sullen vergaderen getrouwt den 27en januari 1682.⁶

Kinderen uit beide huwelijken zijn niet te Gouda geregistreerd, misschien wel te Amsterdam.

Maar ene mr. Cornelis Swanenburg, afkomstig van Amsterdam, werd poorter van Gouda in 1705. De Amsterdamse Willem Swanenburg trouwde te Amsterdam op 3 april 1688 met de Utrechtse Margaretha van Schorrenburgh. Zijn neef mr. Cornelis Swanenburg, raad en poorter te Amsterdam, was zijn getuige en bovendien zijn voogd. De oom van Willem en vader van Cornelis wordt ook genoemd: Gerrit Barendsz Swanenburg. Deze was fabrikant en poorter van Amsterdam. Is deze mr. Cornelis Gerritsz Swanenburg dezelfde als de Goudse mr. Cornelis? En als dat zo is, dan roept dat weer nieuwe vragen op zoals: wanneer zijn Cornelis en Catharina naar Amsterdam vertrokken en waarom kwamen zij terug in 1705?

Maar als zij twee verschillende mannen met de naam Cornelis Swanenburg zijn, waren zij dan familie van elkaar? Ook dient de vraag zich aan hoe mr. Cornelis Swanenburg een binding heeft gekregen met de steenplaats in het gerecht Haastrecht. Onderzoek in het Oud-Notarieel Archief van Gouda heeft tot nu geen uitkomst gegeven. Als de naam van de vader niet wordt genoemd, zoals bij mr. Cornelis helaas ook niet gebeurde, dan wordt het wel erg lastig.

Onderzoek De Swaen

Toen alle sporen doodgelopen waren, is onderzoek gedaan vanuit de geheel andere kant: het geslacht De Swaen. Alle gezinnen in de daarvoor in aanmerking komende generaties in de 16e en 17e eeuw in Gouda zijn in kaart gebracht. Ook die gezinnen die Henk Povée noemde. Maar helaas: ook hieruit zijn geen aanknopingspunten gevonden met mijn familie Swanenburg.

Conclusie

Het moge duidelijk zijn dat het artikel van Henk Povée interessante vragen heeft opgeroepen maar onvoldoende aanwijzingen heeft opgeleverd ter bevestiging van zijn hypothese. Het enige aanknopingspunt is nog na te gaan of de steenplaats van De Swaen dezelfde is als de steenplaats waar Cornelis Swanenburg uit Amsterdam een aantal jaren heeft gewoond. Maar eenvoudig zal dat niet zijn.

Noten

1 SAHM, DTB 17, f. 217r.

2 Ger Guijs en Dick Ladage, Nieuwerkerk aan de IJssel in woord en beeld (Rotterdam 1989).

3 SAHM, Oud-Notarieel Archief, notaris Gerrit Pijper, fiche nr. f. 601.

4 SAHM, Archief Gaarders, band G 5 c, f. 42.

5 SAHM, DTB 54, f. 233 vo, gerecht.

6 SAHM, DTB 54 f. 292r, gerecht.